

Závěrečná zpráva hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad - RIA

SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. Základní identifikační údaje

Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: Mgr. Dana Hacaperková	Předpokládaný termín nabytí účinnosti dnem 1. ledna 2018
Implementace práva EU: NE	
2. Cíl návrhu vyhlášky	
<i>Navrhují se úpravy, kterými se reaguje na změnu zákona č. 329/2011 Sb. a vedle toho úpravy, jejichž provedení iniciují organizace hájící práva osob se zdravotním postižením či vyplývají z potřeb praxe.</i>	
3. Agregované dopady návrhu vyhlášky	
3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: ANO	
<i>Dopad navrhované úpravy je možné pouze odhadovat, neboť není známo, kolik osob se zdravotním postižením požádá o příspěvek na zvláštní pomůcku na pomůcky, u kterých dochází ke změnám, či jaká bude výše přiznané dávky. Kvalifikovaný odhad dopadu na státní rozpočet činí 5 až 8 mil. Kč v prvním roce účinnosti. Tento odhad zohledňuje rozsah a obsah navrhovaných úprav (v převážné míře jde o terminologická zpřesnění nebo zpřesnění okruhu pomůcek pro aplikaci předpisu bez finančního, nebo bez významnějšího finančního dopadu; dále bylo kalkulováno s ohledem na známé cenové hladiny předmětných položek vyhlášky a počty přiznaných dávek). Odhad byl učiněn i na základě dosavadních zkušeností s fungováním zákona č. 329/2011 Sb., včetně předpokládaných modelů chování žadatelů (byť bez znalosti jejich příjmových poměrů).</i>	
3.2 Dopady na podnikatelské subjekty: NE	
3.3 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje): NE	
3.4 Sociální dopady: ANO	
<i>Návrh má pozitivní dopady na vybrané skupiny osob se zdravotním postižením, kterým je určen příspěvek na zvláštní pomůcku.</i>	
3.5 Dopady na životní prostředí: NE	
<i>Navrhovaná opatření nemají dopad na životní prostředí, neboť se této oblasti nijak nedotýkají.</i>	
3.6. Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů: NE	
<i>Navrhovaná úprava nebude mít dopad ve vztahu k zákazu diskriminace, neboť nemění podmínky nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku směrem k jeho neutralitě. Ženy i muži mohou čerpat tento příspěvek za stejných podmínek.</i>	

1. Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 388/2011 Sb.“).

1.2 Definice problému

Podmínky nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku upravuje zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 329/2011 Sb.“), a to společně s vyhláškou č. 388/2011 Sb. Vyhláška č. 388/2011 Sb., v příloze č. 1 uvádí seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku. Příspěvek na zvláštní pomůcku lze přiznat i na pomůcku, která není uvedena ve vyhlášce č. 388/2011 Sb., a to za předpokladu, že jí krajská pobočka Úřadu práce České republiky považuje za srovnatelnou s některou z pomůcek ve vyhlášce uvedených.

Změnu zákona č. 329/2011 Sb., která nabývá účinnosti dne 1. ledna 2018, je třeba promítnout rovněž do vyhlášky č. 388/2011 Sb. Další požadavky (nad rámec promítnutí změn zákona) na změnu vyhlášky č. 388/2011 Sb. zazněly ze strany laické veřejnosti či Úřadu práce České republiky.

Navrhované legislativní řešení především upravuje:

- Legislativně-terminologické úpravy.
- Zpřesnění znění některých současných položek vyhlášky č. 388/2011 Sb.
- Změnu okruhu osob, ke kterým pomoc směřuje.
- Rozšíření seznamu položek.

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Příspěvek na zvláštní pomůcku je nepojistnou sociální dávkou určenou osobám s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí, těžkým zrakovým či těžkým sluchovým postižením a v případě omezeného okruhu pomůcek i těžkou nebo hlubokou mentální retardací. O dávce rozhoduje a výplatu provádí Úřad práce České republiky, v odvolacím řízení je příslušné Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Podmínky nároku na příspěvek upravuje zákon č. 329/2011 Sb. a vyhláška č. 388/2011 Sb. Zákon č. 329/2011 Sb. mimo jiné stanoví, že pomůcka umožní osobě sebeobsluhu nebo ji potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím; přitom se přihlíží i k dalším pomůckám, zdravotnickým prostředkům, úpravám a předmětům, které osoba využívá (a osoba může zvláštní pomůcku využívat nebo může zvláštní pomůcku využívat ve svém sociálním prostředí). Vyhláška č. 388/2011 Sb. v příloze č. 1 stanoví seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku. Přitom platí, že lze přiznat dávku i na pomůcku, která není uvedena ve vyhlášce č. 388/2011 Sb., a to za podmínky, že jí krajská pobočka Úřadu práce České republiky považuje za srovnatelnou z hlediska využití s některou z pomůcek

ve vyhlášce uvedených (viz § 9 odst. 13 a 14 zákona č. 329/2011 Sb.). Od nabytí účinnosti v roce 2012 vyhláška č. 388/2011 Sb. neprošla významnější změnou. Návrh je tedy rovněž reakcí na vyhodnocení právní úpravy v průběhu let její existence.

1.4 Identifikace dotčených subjektů

- Příjemci příspěvku na zvláštní pomůcku
- Úřad práce České republiky – rozhoduje v I. stupni a vyplácí dávku
- Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky – jako odvolací orgán

1.5 Popis cílového stavu

Cílem návrhu je promítnout změnu zákona č. 329/2011 Sb. do prováděcího právního předpisu. Cílem je rovněž reagovat na technický pokrok, posuny v užití terminologie, potřeby praxe či požadavky zástupců hájících zájmy osob se zdravotním postižením. Též je plněno opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015 – 2020. Jedním z cílů Národního plánu je zajistit přístup ke kvalitním kompenzačním pomůckám, zdravotnickým prostředkům, podpůrným technologiím a k různým formám asistence a učinit je finančně dostupnými. Opatření 7.3 ukládá Ministerstvu práce a sociálních věcí průběžně dohlížet v rámci své působnosti na zajištění dostupnosti zvláštních pomůcek pro osoby se zdravotním postižením.

1.6 Zhodnocení rizika

Navrhované změny zvětšují pomoc státu s pořízením pomůcek prostřednictvím nepojistné sociální dávky – příspěvek na zvláštní pomůcku. To s sebou nese riziko většího počtu správních řízení, což zatíží Úřad práce České republiky, okresní správy sociálního zabezpečení a Ministerstvo práce a sociálních věcí v roli odvolacího orgánu. Pozitivní dopady na osoby se zdravotním postižením převyšují tento negativní aspekt.

Navrhovaná úprava přispívá k naplnění Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, resp. jednoho z cílů Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015 – 2020 a dotýká se kvality života osob se zdravotním postižením a jejich rodin.

2. Návrh variant řešení:

VARIANTA I – „nulová“

Zachování stávající právní úpravy. Příloha č. 1 (Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku) vyhlášky č. 388/2011 Sb. se nezmění.

VARIANTA II

Navrhuje se změna právní úpravy - přílohy č. 1 (Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek na zvláštní pomůcku) vyhlášky č. 388/2011 Sb., a to pouze v návaznosti na změnu zákona č. 329/2011 Sb. Dojde tedy pouze k terminologické úpravě v oblasti „plošin“ a „ramp“. Jiné změny navrhovány nejsou.

VARIANTA III

Tato varianta obsahuje vedle reakce na změnu zákona č. 329/2011 Sb. také další návrhy vyplývající z praxe a podnětů organizací hájících zájmy osob se zdravotním postižením (blíže popsány v Popisu cílového stavu a zvláštní části důvodové zprávy).

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

VARIANTA I – „nulová“

Přínosy:

Nejsou, neboť nedojde ke změně právní úpravy. Bude rozpor mezi zákonem č. 329/2011 Sb. a vyhláškou č. 388/2011 Sb.

Náklady:

Mandatorní výdaje státního rozpočtu se budou vyvíjet v souladu se střednědobým výhledem, nebudou na ně kladeny zvýšené požadavky.

VARIANTA II

Přínosy:

Dojde ke změně právní úpravy, nebude rozpor mezi zákonem č. 329/2011 Sb. a vyhláškou č. 388/2011 Sb. Navrhovaná opatření znamenají přínos pro osoby se zdravotním postižením, na které cílí příspěvek na zvláštní pomůcku, v daném případě na osoby s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí.

Náklady:

Jde o terminologickou úpravu, která v zásadě neklade zvýšené požadavky na státní rozpočet. Z hlediska aktivit Úřadu práce České republiky realizace této varianty neobnáší specifické zvýšení administrativní náročnosti i administrativních výdajů.

VARIANTA III

Přínosy:

Klíčové přínosy jsou shodné jako ve Variantě II, avšak jsou pro více kategorií osob se zdravotním postižením, neboť Varianta II. cílí pouze na osoby s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí. Tato varianta především lépe naplňuje opatření 7. 3 Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015 – 2020.

Náklady:

Realizace této varianty s sebou nese požadavky na státní rozpočet. Dopad navrhované úpravy je možné pouze odhadovat, neboť není známo, kolik osob se zdravotním postižením požádá o příspěvek na zvláštní pomůcku nebo na pomůcky, u kterých dochází ke změnám, či jaká bude výše přiznané dávky. Podle kvalifikovaného odhadu, který zohledňuje počty vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku i objem vyplacených finančních prostředků, předpokládané modely chování žadatelů, předpoklad snížení výdaje u určitých položek apod., lze předpokládat dopad na státní rozpočet ve výši 5 až 8 mil. Kč. Dopady na ostatní veřejné rozpočty nejsou. Z hlediska aktivit Úřadu práce České republiky realizace této Varianty obnáší oproti Variantě II určité další zvýšení administrativní náročnosti a provozních výdajů (větší počet správních řízení apod.). Zvýšené výdaje budou pokryty v rámci rozpočtových

prostředků kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí, rovněž tak případné náklady na změnu aplikačního programu.

4. Výběr nejvhodnějšího řešení

Varianta I „nulová“ nevede k požadovanému cíli, změna zákona č. 329/2011 Sb. nebude promítnuta do vyhlášky č. 388/2011 Sb. Tyto dva právní předpisy nebudou v souladu.

V případě navrhované Varianty II mírně převažují přínosy nad náklady, ovšem přínosy se týkají výlučně osob s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí a nikoli ostatních skupin, ke kterým cílí příspěvek na zvláštní pomůcku.

Na základě zhodnocení nákladů a přínosů u všech navrhovaných variant byla jako nejvhodnější varianta řešení zvolena Varianta III.

5. Konzultace

Úpravy byly konzultovány s Národní radou osob se zdravotním postižením ČR, SONS, Tichým světem, o.p.s. a Generálním ředitelstvím Úřadu práce České republiky. Byly využity rovněž písemné podněty z běžné korespondence Ministerstva práce a sociálních věcí (z řad jednotlivců či organizací) či ústní podněty získané z koncepční, metodické či další činnosti Ministerstva práce a sociálních věcí.

6. Implementace doporučené varianty a vynuovení

Za provádění navrhované úpravy bude odpovědné Ministerstvo práce a sociálních věcí, respektive Úřad práce České republiky. Úřad práce České republiky bude i nadále postupovat v rámci obecných zásad správního řízení a dle speciálních ustanovení v souvisejících zvláštních předpisech.

7. Přezkum účinnosti regulace

Dopad nové právní úpravy bude průběžně vyhodnocován. Přezkum účinnosti bude realizován formou hodnocení ex post.

8. Dopady navrhované úpravy

7.1 Na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Podle kvalifikovaného odhadu lze předpokládat dopad na státní rozpočet ve výši 5 až 8 mil. Kč. Dopady na ostatní veřejné rozpočty nejsou. Zvýšené výdaje budou pokryty v rámci rozpočtových prostředků kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí, rovněž tak případné náklady na změnu aplikačního programu.

7.2 Na mezinárodní konkurenceschopnost České republiky

Navrhovaná úprava nebude mít dopady na mezinárodní konkurenceschopnost České republiky.

7.3 Na podnikatelské prostředí

Navrhovaná úprava nebude mít dopad na podnikatelské prostředí.

7.4 Na územní samosprávné celky

Navrhovaná úprava nebude mít dopad na územní samosprávné celky.

7.5 Sociální dopady

Navrhovaná úprava má pozitivní dopady na osoby se zdravotním postižením, na které je zacílen příspěvek na zvláštní pomůcku.

7.6 Na spotřebitele

Navrhovaná úprava nebude mít za následek žádné dopady na spotřebitele, neboť tito nejsou dotčenou cílovou skupinou.

7.7 Na životní prostředí

Navrhovaná úprava nebude mít dopad na životní prostředí, neboť se této oblasti navrhované změny nedotýkají.

7.8 Ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů

Navrhovaná úprava nebude mít dopad ve vztahu k zákazu diskriminace, neboť se nemění podmínky nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku.

7.9 Na ochranu soukromí a osobních údajů

Navrhovaná úprava nezasahuje otázku ochrany soukromí a osobních údajů.

7.10 Na korupční rizika

Navrhovaná úprava nemá dopad do oblasti korupčních rizik a ani nevytváří jejich možnosti. Rovněž neúměrně nerozšiřuje kompetence Úřadu práce České republiky. Kontrolní mechanismy jsou nastaveny již od vyhodnocování žádostí, kdy každé rozhodnutí zaměstnance krajské pobočky Úřadu práce České republiky ještě kontroluje kvalifikovaný nadřízený pracovník a je zcela zřejmé, která úřední osoba je odpovědná za rozhodnutí. Dále je možnost podat proti rozhodnutí opravné prostředky (odvolání, přezkumné řízení). Každá osoba má možnost se v rámci správního řízení vyjádřit k podkladům, na základě kterých bylo rozhodnutí vydáno. Je také nastavena kontrola výkonu veřejné správy, kdy Ministerstvo práce a sociálních věcí tuto kontrolu provádí na krajských pobočkách Úřadu práce České republiky.

7.11 Na výkon státní statistické služby

Navrhovaná úprava nebude mít dopad na výkon státní statistické služby, neboť se jí navrhované změny nedotýkají.

9. Kontakty

Závěrečnou zprávu RIA zpracovala:

Mgr. Dana Hacaperková

Odbor nepojistných sociálních a rodinných dávek

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Tel.: 221 92 3286

E-mail: dana.hacaperkova@mpsv.cz

B) Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem České republiky

Předkládaný návrh je v souladu s ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, dále zejména s čl. 2 a čl. 4 Listiny základních práv a svobod (Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 - č. 2/1993 Sb.,

o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky). Vládní návrh vyhlášky respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a není v rozporu s nálezy Ústavního soudu České republiky.

Je v souladu se zmocňovacím ustanovením, a to § 37 zákona č. 329/2011 Sb.

C) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, slučitelnost s právními akty EU

Zákona č. 329/2011 Sb., tj. i vyhlášky č. 388/2011 Sb. se v oblasti mezinárodních smluv týká zejména Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením, která vstoupila pro Českou republiku v platnost dne 28. října 2009 a na základě článku 10 Ústavy se stala po svém vyhlášení dne 12. února 2010 součástí právního řádu České republiky (č. 10/2010 Sb. m. s.). Jedná se zejména o ustanovení článku 20 a 28, která se týkají práva na osobní mobilitu a práva na přiměřenou životní úroveň a sociální ochranu. V souladu s čl. 4 odst. 3 byla právní úprava v průběhu přípravy konzultována s osobami se zdravotním postižením, a to prostřednictvím jejich organizací. Navrhovaná právní úprava je jako celek s předmětnou úmluvou plně v souladu.

Předkládaný návrh právní předpisy EU nezasahují. Zákona č. 329/2011 Sb. se v oblasti zajištění tzv. rovnosti nakládání dotýkají zejména tyto předpisy práva EU:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie,
- Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.

Kategorie osob, jejichž nároky vyplývají z výše uvedených předpisů EU, jsou zahrnuty ve výčtu osob oprávněných, a to v § 3 písm. e) a f), zákona č. 329/2011 Sb. Navrhovaná právní úprava se práv na rovnost nakládání osob chráněných výše uvedenými předpisy nijak nedotýká, neboť okruh osob oprávněných principiálně neupravuje.

Navrhovaná právní úprava je v souladu s předpisy EU, judikaturou soudních orgánů EU, obecnými právními zásadami práva EU a mezinárodními smlouvami, kterými je ČR vázána, a není tedy s nimi v rozporu.